

บทวิจารณ์หนังสือ : คัมภีร์เมิ่งจื่อ

Book Review : The Works of Mencious

นวารัตน์ ภัคดีคำ
Nawatrat Pakdeekham

เมิ่งจื่อ. คัมภีร์เมิ่งจื่อ. กรุงเทพฯ: โอเพ่น โซไซตี้, 2558. 416 หน้า.

ในบรรดานักคิดคนสำคัญของสำนักขงจื๊อ (ลัทธิขงจื๊อ) นอกเหนือจาก “ขงจื๊อ” ผู้เป็นปรมาจารย์แล้ว ผู้ที่มีบทบาทในการสืบทอดแนวคิดและการเผยแพร่แนวคิดของขงจื๊อที่สำคัญอีกคนหนึ่งคือ “เมิ่งจื่อ” ซึ่งเป็นปราชญ์คนสำคัญที่มีชีวิตอยู่ในยุคจั้นกั๋ว อันเป็นยุคสมัยแห่งกลียุคในประวัติศาสตร์จีน ฐานะของเมิ่งจื่อในสำนักขงจื๊อ (ลัทธิขงจื๊อ) นั้นถือกันว่าเป็น “มหาพิทยายจารย์” ที่รองจากขงจื๊อเท่านั้น (เมิ่งจื่อ. 2558: 19)

เมิ่งจื่อมีนามเดิมว่า “เมิ่งเคอ” มีชีวิตอยู่ระหว่างปี ก่อนคริสตศักราช 371 - 278 ในสมัยราชวงศ์โจวตะวันออก ที่นิยมเรียกกันว่ายุคจั้นกั๋ว ชีวิตประวัติของเมิ่งจื่อไม่มีรายละเอียดมากนักนอกจากที่ปรากฏในประวัติศาสตร์นิพนธ์สี่จี้ ของซือหม่าเชียน แต่ต่อมาได้มีการเล่าขานในลักษณะตำนานคำบอกเล่าอื่นๆ อีกหลายเรื่องในช่วงชีวิตของเมิ่งจื่อเมิ่งจื่อได้พยายามเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับจรรยาบรรณมีของบูรพกษัตริย์ราชแห่งสามยุคมีพระเจ้าเหยาและพระเจ้าซุ่น แต่เนื่องจากคำสอนแนวคิดทางการเมือง การปกครอง และธรรมจรรยาบรรณมีเหล่านั้นเป็นสิ่งที่ทันสมัย ไม่สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมจีนในยุคนั้น ทำให้แนวคิดดังกล่าวไม่ได้รับการตอบสนองหรือนำมาใช้เป็นรูปธรรม เช่นเดียวกับที่ขงจื๊อได้เคยพยายามเผยแพร่คำสอนเช่นนี้มาก่อน แต่ก็ถูกปฏิเสธเช่นเดียวกัน (เมิ่งจื่อ. 2558: 20)

ด้วยเหตุนี้ “เมิ่งจื่อ” จึงถอนตนออกจากความวุ่นวายแห่งยุคสมัย แล้วร่วมมือกับศิษยานุศิษย์ ทำคำนำอธิบายคัมภีร์ซื่อจิง (คัมภีร์บทร้อยกรอง) คัมภีร์ซุจิง (คัมภีร์ประวัติศาสตร์) ซึ่งเป็นคัมภีร์สำคัญของสำนักขงจื๊อ (ลัทธิขงจื๊อ) ใช้เป็นคัมภีร์หลักในการศึกษาเล่าเรียน ทั้งยังเผยแพร่เจตนาคำสอนของขงจื๊อ และที่สำคัญ “เมิ่งจื่อ” ได้ประพันธ์ “คัมภีร์เมิ่งจื่อ” ขึ้น โดยมีเนื้อหาทั้งหมด 7 บท (เมิ่งจื่อ. 2558: 21)

ในเวลาต่อมาคัมภีร์ “เมิ่งจื่อ” ได้ถูกจัดเข้าไว้เป็นหนึ่งในสี่คัมภีร์ ที่ศิษยานุศิษย์ของลัทธิขงจื๊อ (ลัทธิขงจื๊อ) ต้องศึกษาและสอบเพื่อเป็นบัณฑิต เช่นเดียวกับคัมภีร์ “หลุนอี่วี่” ของขงจื๊อ ดังนั้นคัมภีร์เล่มนี้จึงมีความสำคัญ และถือเป็นคัมภีร์หลักในลัทธิขงจื๊อที่ผู้สนใจปรัชญาคำสอนของลัทธิขงจื๊อต้องอ่าน

คัมภีร์เมิ่งจื่อจึงได้รับแปลไปเป็นภาษาต่างๆ ทั่วโลก แต่สำหรับชาวไทยผู้ที่สนใจปรัชญาจีนยังไม่มีโอกาสได้ศึกษาคัมภีร์ “เมิ่งจื่อ” ฉบับแปลที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาก่อน เพราะแม้ก่อนหน้านี้จะมีผู้เรียบเรียงและแปลหนังสือเกี่ยวกับเมิ่งจื่อออกมาหลายเล่มก็ตาม แต่ยังไม่มีการแปล “คัมภีร์เมิ่งจื่อ” ฉบับสมบูรณ์มาเป็นภาษาไทย

จนกระทั่งรองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ลิ้มปยุตธรรม แห่งสาขาวิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้พยายามแปลและเรียบเรียงหนังสือ “คัมภีร์เมิ่งจื่อ” และจัดพิมพ์ขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2558 ดังที่ผู้แปลได้อธิบายถึงสาเหตุที่ได้พยายามแปลคัมภีร์เล่มนี้จากภาษาจีนโบราณมาเป็นภาษาไทยใน “คำนำผู้แปล” ที่น่าสนใจตอนหนึ่งว่า

“...แม้กระนั้นก็ตาม ข้าพเจ้าก็ยังคงศรัทธาอยู่ว่า ชาวไทยในปัจจุบันสมควรอย่างยิ่งที่จะปลูกแต่งสติปัญญาจากปวงปราชญ์ที่อยู่ต่างสังคมต่างสมัยด้วย นอกเหนือจากการขุดค้นภูมิรัฐจาก “แผ่นดินของเรา” เอง และการเรียนรู้วิชาภาษาต่างประเทศของสังคมเราไม่ควรที่จะจำกัดอยู่เพียงการเห็นประโยชน์แค่ต้องการได้อุปกรณ์ประกอบวิชาชีพชั้นหนึ่งเท่านั้น หากแต่ควรตระหนักด้วยว่าภาษาที่ลงทุนเรียนกันอยู่มีความหมายและอิทธิพลต่อการกำกับบรรณนิยม ค่านิยม และความคิดความอ่านของคนในสังคมมิใช่น้อย ทั้งยังอาจสนับสนุนให้องค์กรรวมทั้งปัญญาของสังคมมีความก้าวหน้า กว้างขวาง และลุ่มลึกขึ้นอย่างมีนัยสำคัญด้วย ขึ้นอยู่กับว่าจะมีการเพาะและบำรุง “เมล็ดพันธุ์” กันอย่างไร...” (เมิ่งจื่อ. 2558: 17)

เนื้อหาของหนังสือ “คัมภีร์เมิ่งจื่อ” ที่รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ์ ลิ้มปยุตธรรม ได้แปลและเรียบเรียง มีสิ่งที่สำคัญและน่าสนใจอย่างมากคือ “บทเกริ่นนำ” ซึ่งผู้แปลได้วิเคราะห์เรียบเรียงประวัติของเมิ่งจื่อ ที่มาที่ไป และสาระสำคัญของคำสอนที่ปรากฏในคัมภีร์เมิ่งจื่อได้แก่ การอธิบายเรื่องธรรมชาติธาตุแท้ของมนุษย์ การปกครองแนวคิดเชิงเศรษฐกิจ (เมิ่งจื่อ. 2558: 35 - 48) ซึ่งถือเป็นการสรุปสาระสำคัญของ “คัมภีร์เมิ่งจื่อ” เพื่อให้ความรู้เบื้องต้นแก่ผู้อ่านตัวบททั้ง 7 บท ได้เป็นอย่างดี

จากนั้นจึงเป็นตัวบทแปลคัมภีร์ “เมิ่งจื่อ” ที่ผู้แปลได้แปลและเรียบเรียงจากภาษาจีนโบราณ จำนวน 7 บทคือ

เล่มที่ 1	เหลียงฮู่หวัง ภาคต้น (1A) มี 7 ท่อน ภาคปลาย (1B) มี 16 ท่อน
เล่มที่ 2	กงซุนโฉ่ว ภาคต้น (2A) มี 9 ท่อน ภาคปลาย (2B) มี 14 ท่อน
เล่มที่ 3	เถิงเหวินกง ภาคต้น (3A) มี 5 ท่อน ภาคปลาย (3B) มี 10 ท่อน
เล่มที่ 4	หลี่โหลว ภาคต้น (4A) มี 28 ท่อน ภาคปลาย (4B) มี 33 ท่อน
เล่มที่ 5	วันจิง ภาคต้น (5A) มี 9 ท่อน ภาคปลาย (5B) มี 9 ท่อน
เล่มที่ 6	เก้าจื่อ ภาคต้น (6A) มี 20 ท่อน ภาคปลาย (6B) มี 16 ท่อน
เล่มที่ 7	เจินจิต ภาคต้น (7A) มี 48 ท่อน ภาคปลาย (7B) มี 38 ท่อน

ดั่งตัวอย่าง**4A: 21**

“เมิ่งจื่อกล่าวว่

คนผู้เอ็นเอ่ยวาจาออกโดยง่าย ก็เพราะเพียงไร้ความรับผิดชอบเท่านั้นเอง” (เมิ่งจื่อ. 2558: 159)

4A: 22

“เมิ่งจื่อกล่าวว่

ปัญหาของมนุษย์ทั่วไปก็คือ ภาระที่จะเป็นครูของผู้คน” (เมิ่งจื่อ. 2558: 159)

6B: 19

“เมิ่งจื่อกล่าวว่

การสอนนั้นมีหลายรูปแบบ การที่เราปลงใจไม่สอนนั้นก็เป็่วิธีการสอนแบบหนึ่ง” (เมิ่งจื่อ. 2558: 273)

7A: 7

“เมิ่งจื่อกล่าวว่

ความละอายมีความหมายอันใหญ่หลวงต่อมนุษย์ ผู้ทำเล่ห์กลมายา ย่อมไม่ต้องใช้ความละอาย ถ้าไม่ละอายว่าไม่เท่าเทียมผู้อื่น แล้วจะเท่าเทียมผู้อื่นได้อย่างไร” (เมิ่งจื่อ. 2558: 159)

นอกจากตัวบทที่แปลไว้อย่างสมบูรณ์แล้ว ในตอนท้ายของหนังสือยังมีเชิงอรรถบทแปล ที่ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวบทแปลต่างๆ และดัชนีค้นคำที่มีการเทียบอักษรไทย-จีนไว้ด้วย

ด้วยเหตุนี้หนังสือ “คัมภีร์เมิ่งจื่อ” ที่รองศาสตราจารย์ ดร.ปกรณ ลิมปบุญสรณ์ ได้แปลและเรียบเรียงนี้จึงไม่ได้มีความน่าสนใจแต่เฉพาะผู้ที่สนใจปรัชญาจีนเท่านั้น หากแต่ยังเป็นหนังสือที่มีความน่าสนใจสำหรับผู้ศึกษาภาษาจีนและผู้ทีสนใจ “จีนวิทยา” ทั้งหลายอีกด้วย
